

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства соціальної політики України
до проекту Закону України „Про внесення змін до деяких законів України
щодо відновлення та посилення соціальних гарантій громадян,
які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”

ініціатори законопроекту – народні депутати України Королевська Н. Ю.
та інші

реєстраційний номер 5416-1 від 13 травня 2021 р.
(перше читання)

1. Законопроект не підтримується.

2. Законопроектом пропонується на виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018 (далі – Рішення суду):

відновити дію норм Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 28.02.1991 № 796-ХІІ (далі – Закон № 796), які було скасовано на підставі Закону України „Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України” від 28.12.2014 № 76-VIII;

відновити в Законі України „Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 27.02.1991 № 791а-ХІІ визначення зони посиленого радіоекологічного контролю;

надати право на отримання санаторно-курортної путівки без права лікування для осіб, які супроводжують громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 1, які мають І групу інвалідності та за висновком лікаря потребують постійного стороннього догляду чи допомоги, та право на отримання безоплатної санаторно-курортної путівки громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесеним до категорії 2.

Реалізація цих пропозицій сприятиме посиленню соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – постраждалі громадяни), та приведенню норм Закону № 796 у відповідність до Рішення суду.

Крім того, запропонована законопроектом ініціатива щодо врегулювання питання видачі посвідчень, надання компенсацій та пільг громадянам, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї, у складанні ядерних зарядів та здійсненні на них регламентних робіт, сприятиме посиленню соціального захисту таких категорій громадян, а також поверненню їм пільги зі сплати судового збору.

Потрібно зазначити, що наразі у зв'язку із заміною посвідчень учасника ліквідації ядерних аварій посвідченнями нового зразка громадяни, які постраждали внаслідок ядерних аварій та випробувань, військових навчань із застосуванням ядерної зброї, позбавлені пільги зі сплати судового збору.

Щодо запропонованого законопроектом забезпечення санаторно-курортними путівками або путівками на відпочинок постраждалих громадян, віднесених до категорій 3 і 4, та путівками на оздоровлення дітей віком до 10 років разом з одним із батьків або особою, яка їх заміняє, шляхом надання щорічної грошової компенсації вартості путівок, потрібно зауважити, що реалізація цієї ініціативи потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету.

Законопроектом також передбачається підвищення розмірів пенсій постраждалим громадянам.

Так, пропонується мінімальну пенсію по інвалідності для осіб з інвалідністю I, II та III груп з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, дітям з інвалідністю, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, встановити, відповідно, в розмірі 10, 8, 6 та 3 прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність.

Крім того, пропонується встановити:

розміри щомісячної додаткової пенсії за шкоду, заподіяну здоров'ю, постраждалим громадянам, віднесеним до категорії 1 (у розмірі 100, 75, 50 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, залежно від категорії осіб та групи інвалідності) та до категорій 2, 3, 4 (у розмірі 40, 30, 20 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, залежно від категорії осіб);

щомісячну компенсацію сім'ям за втрату годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи (у розмірі 50 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність).

На сьогодні мінімальний розмір пенсії осіб з інвалідністю I, II та III груп, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС прирівняно до розміру пенсії осіб з інвалідністю внаслідок війни I, II та III групи. Мінімальні розміри пенсій осіб, яким надано статус осіб із інвалідністю внаслідок війни відповідно до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, визначено Кабінетом Міністрів України.

З урахуванням викладеного Мінсоцполітики не підтримує запропоновані законопроектом ініціативи щодо пенсійного забезпечення постраждалих громадян, оскільки у разі прийняття зазначених змін мінімальний розмір пенсії осіб з інвалідністю I, II та III груп, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС буде вищим від мінімального розміру пенсії для осіб з інвалідністю внаслідок війни I, II та III груп.

Пропозиція законопроекту щодо встановлення додаткової пенсії за шкоду, заподіяну здоров'ю, постраждалим громадянам, віднесеним до категорії 1, у розмірі 100, 75, 50 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, залежно від групи інвалідності призведе до збільшення різниці між розмірами пенсій та соціального невдоволення осіб з інвалідністю

внаслідок війни I, II та III груп, яким відповідно до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” встановлено підвищення до пенсії у розмірі 50, 40 та 30 %, а учасникам бойових дій – 25 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Водночас варто зазначити, що з урахуванням Рішення Конституційного Суду України від 07.04.2021 № 1-р(П)/2021, яким частину третю статті 54 Закону № 796 щодо уповноваження Верховною Радою України Кабінету Міністрів України визначати своїми актами мінімальні розміри пенсії по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання, і пенсії у зв'язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи визнано такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), Мінсоцполітики розроблено проект Закону України „Про підвищення рівня соціального захисту для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та осіб, які брали безпосередню участь у ліквідації інших ядерних аварій та їх наслідків, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї і внаслідок цього стали особами з інвалідністю”, яким пропонується встановити у Законі № 796 мінімальні розміри пенсії по інвалідності для учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, який подано на розгляд Кабінету Міністрів України.

Разом із тим Мінсоцполітики підтримує положення законопроекту щодо пенсійного забезпечення постраждалих громадян, аналогічні до запропонованих в урядовому проекті Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” щодо підвищення рівня пенсійного забезпечення окремих категорій осіб” (реєстр. номер 4555 від 29.12.2020), який 29.04.2021 прийнято Верховною Радою України у першому читанні.

У цілому підтримуючи пропозицію щодо підвищення рівня соціальних гарантій постраждалим громадянам, зауважуємо, що до законопроекту всупереч частині першій статті 27 Бюджетного кодексу України та частині третій статті 91 Регламенту Верховної Ради України не надано інформації стосовно реальних джерел відшкодування додаткових витрат, необхідних для реалізації запропонованих положень, у зв'язку з чим нівелюється можливість досягнення цілей, задекларованих у пояснювальній записці до законопроекту.

Крім цього, як зазначено Конституційним Судом України у Рішенні від 25.01.2012 у справі № 3-рп/2012, однією з ознак України як соціальної держави є забезпечення загальносуспільних потреб у сфері соціального захисту за рахунок коштів Державного бюджету України виходячи з фінансових можливостей держави, яка зобов'язана справедливо і неупереджено розподіляти суспільне багатство між громадянами і територіальними громадами та прагнути до збалансованості бюджету України. При цьому рівень державних гарантій права на соціальний захист має відповідати Конституції України, а мета і засоби зміни механізму нарахування соціальних виплат і допомоги – принципам пропорційності та справедливості.

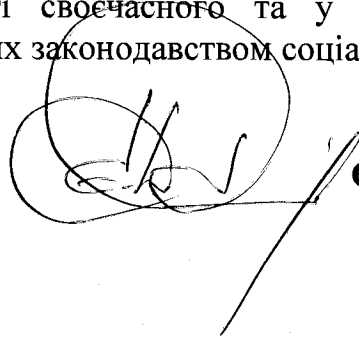
Разом з тим із урахуванням наявності дефіциту бюджету Пенсійного фонду

України, який покривається за рахунок коштів державного бюджету, потрібно зазначити, що внесення змін до законодавства, які вимагають збільшення видатків бюджету, потребує обов'язкового врахування фінансових можливостей держави.

Водночас питання розширення соціальних гарантій постраждалим громадянам потрібно вирішувати комплексно з урахуванням фінансових можливостей держави і необхідності своєчасного та у повному обсязі забезпечення фінансування встановлених законодавством соціальних гарантій.

Перший заступник Міністра

Євген КОТИК

_____ 2021 р.

